

ПРИДЕСНЯНСЬКА КНИЖКОВА ПОЛИЦЯ

З НАУКОВОГО ЖИТТЯ АРХЕОЛОГІВ

У 1995 році відзначались ювілеї двох відомих на Чернігівщині археологів та краєзнавців: 60-річчя Олександра Володимировича Шекуна і 70-річчя Герарда Олексійовича Кузнецова. З цієї нагоди 19—20 січня 1995 р. в м. Чернігові відбувся історико-археологічний семінар «СЛОВ'ЯНО-РУСЬКІ СТАРОЖИТНОСТІ ПІВНІЧНОГО ЛІВОБЕРЕЖЖЯ», організатором якого став Інститут археології НАН України, Чернігівський історичний музей ім. В. В. Тарновського, Чернігівський державний пединститут ім. Т. Г. Шевченка. 22—23 вересня цього ж року в містах Чернігові та Славутичі працював історико-археологічний семінар на тему «АРХЕОЛОГІЧНІ СТАРОЖИТНОСТІ ПОДЕСЕННЯ», спонсором якого стала генеральна дирекція Чорнобильської АЕС. Матеріали цих двох семінарів у вигляді збірників побачили світ у видавництві «Сіверянська думка» за такими ж назвами. Надійшли вони до відділу краєзнавчої літератури і бібліографії ОУНБ ім. В. Г. Короленка.

До збірника «Археологічні старожитності Подесення», присвяченого Г. О. Кузнецову, вміщено матеріали науковців Москви, Брянська, Калуги, Києва, Полтави. Серед них такі відомі вчені, як Л. І. Виноградська, О. П. Моця, В. І. Непріна, О. Б. Коваленко. Привертають увагу своєю новизною статті молодих, котрі роблять перші кроки в науці. Це А. Л. Казаков, Т. П. Валькова, С. Л. Лаєвський та П. Н. Гребень.

Видання «Слов'яно-руські старожитності Північного Лівобережжя», присвячене О. В. Шекуну, склали праці відомих науковців — О. П. Моці, В. Є. Куриленка, В. П. Коваленка, І. М. Ігнатенка та ін. Багато цікавих публікацій на сторінках збірника здійснено вченими Воронежа, Гомеля, Брянська, Курська, Калуги, Києва, Полтави, Сум. На підставі різноманітних джерел, більшість яких уперше запроваджуються до наукового обігу, в цих книгах висвітлюються деякі аспекти історії Подесення і Північного Лівобережжя (в т. ч. і Чернігівщини), аналізується сучасний стан вивчення археологічних пам'яток даних регіонів.

Окреслюючи науковий шлях ювілярів, автор статей про них Л. Яновська зуміла розкрити деякі етапи становлення археологічної науки в Чернігові. У 1967 р. під егідою Товариства охорони пам'яток історії та культури була утворена обласна спелеоархеологічна експедиція, яка займалася вивченням підземних культових пам'яток Чернігова. Значну підтримку і допомогу чернігівцям надавав Польовий комітет Інституту археології НАН України. Наслідком роботи стали чис-

леині публікації на сторінках наукового збірника «Археологія», здійснені учасниками експедиції на чолі із Г. О. Кузнецовим. Лише на його рахунок 60 публікацій (на сторінках й інших видань).

Активну роль в діяльності Чернігівської обласної спелеоархеологічної експедиції відігравав і О. В. Шекун. У 1977 р. він став її головою. З того часу археологи зосередились на вивченні давньоруських старожитностей Чернігівщини. Якісно новий період в археологічних дослідженнях розпочинається з часу утворення постійно діючої археологічної експедиції при Чернігівському історичному музеї ім. В. Тарновського. О. В. Шекун працює тут спочатку співробітником, а з 1989 р. очолює відділ охорони та досліджень археологічних пам'яток, який недарма ж називають археологічним центром. А вже звідси зробили перші кроки в науку відомі нині фахівці А. Казаков, Т. Валькова, В. Руденок та ін. Сам же О. В. Шекун є автором близько 50 наукових публікацій.

Безперечно, чернігівське видавництво «Сіверянська думка» зробило відчутний внесок у справу створення бази наукової історико-краєзнавчої літератури, який гідно оцінять наші спадкоємці.

Ніна РОМАНЧУК.

«Я ПОМЕР У 1972 році»

Сьогодні Микола Холодний — один з найяскравіших поетів України. Проте не всі з цим погоджуються, плутаючи Холодного-поета і Холодного-людину. Як людина, із своїми рисами характеру, що так драгують багатьох, він сформувався після 1965 року. Тоді Микола Холодний був виключений із Київського університету за видану за кордоном книгу поезій «Крик з могили». Як згадує сам поет у статті «Черга у вожді: хто крайній?» (Київ. — 1995. — № 4—5. — С. 145—146), його «без засобів до існування, морально й матеріально підтримав В. Некрасов». «Другою людиною, котра не залишила» Холодного «в біді, був Л. Вишеславський». Письменник Г. Снегірьов надав поетові притулок. Завдяки цим людям Микола Холодний добре знав творчість чужих владі І. Дзюби, О. Солженіцина, Наума Коржавіна, чув про генерала Григоренка. У домі письменника В. Некрасова поет двічі бачив опального академіка Сахарова, приїздив сюди і Володимир Буковський — відомий російський дисидент. Саме ці люди впливали на світогляд Миколи Холодного. Хоча своє сприйняття радянського світу у нього сформувалось ще в дитинстві. П'ятнадцятирічним хлопчиком написав ось ці рядки:

Відлітаєм на той світ у вирій ми,
по два метри на брата відмірюючи,
не віримо в те, що віримо, —
всі ми невірючи.

А потім вибухнула судова справа Василя Стуса. Це сталося теж у 1965 році. Під час прем'єри фільму С. Параджанова «Тіні забутих предків» у київському кінотеатрі «Україна» поет кричав антирадянські гасла і був заарештований. Микола Холодний потрапив до в'язниці 20 лютого 1972 року, а у вересні був викликаний на процес Стуса як свідок. Йшлося про згубний антирадянський вплив книги М. Холодного «Крик з могили» на Василя Стуса. Холодний заперечував такий вплив. Сказав, що ніяких розмов з підсудним про збірку поезій не вів.

Василь Стус написав покайнанні листи на ім'я лідерів компартії України П. Шелеста, Ф. Овчаренка й В. Щербицького. Вони не публіку-